

ORADA BİR MÜZE VAR UZAKTA



MEHMET EMİN DEMİREZEN

emin.demirezen@aksam.com.tr

“Orada bir müze var uzakta. O müze bizim müzemizdir, gitmesek de, görmesek de...” **Baksı Müzesi**’ne giderken dilimden dökülen sözcükler bunlar oldu. Bayburt şehir merkezine 45 km uzaklıkta, koskoca dağların ortasında ve Çoruh Nehri’nin başucunda bulunuyor. Uzay üssüne benzeyen bir görünüme sahip hârika bir yer Baksı. Sözlerimin dışında gitmesek de, görmesek de demeyelim, gidelim ve görelim. Anadolu topraklarında yeşeren sanat tomurcuklarına hayat verelim. Geçtiğimiz günlerde müzenin de kurucusu Prof. Dr. **Hüsamettin Koçan**’ın sergisi “Ayağımdaki Diken” için Baksı’daydık. Kendisiyle hem sergisini hem de müzenin oluşumu konuştuk.

‘Ayağımdaki Diken’ sergisinden biraz söz eder misiniz?

Bu çocukluğuma ve köklerime giden bir sergi... Adı da bu yüzden ‘Ayağımdaki Diken’. Burada gördüğümüz her şey benim yaşantımdan deneyimlediğim ama bugünün estetiği ve bakış açısıyla anlattığım bir hayat. Bu eserleri de yaparken edebiyattan etkilendim. Çünkü edebiyat bir hayatı çok net anlatıyor... Burada da kendimi anlatıcı olarak gördüm. Eserlere tek tek baktığımda hepsinin benim geçmişime ait bir anısı vardır ama tüme bakacak da olursak benim bir yaşam hikâyem aslında.

Eserleri ortaya koyarken kendinize ait bir şey buldunuz mu?

Masumiyet... Ben bu sergide çocukluğuma doğru yolculuğa çıkarken masumiyete de bir yolculuk yaptım. Bunun için de sergide sessizlik ortamı yaratmak istedim. Anıların kendisi de sessizdir zaten. Her şeyi sakın bir şekilde anlatır karşısındakine.

Anadolu’nun en ücra köşelerinden birinde sanatın parladığı **Baksı Müzesi**’nde geçtiğimiz günlerde kurucusu olan **Hüsamettin Koçan**’ın ‘Ayağımdaki Diken’ sergisinin açılışına katıldık. Kendisini de yakalamışken sergiyi ve Baksı’yı konuştuk.



Hüsamettin Koçan

Baksı’da ilk kişisel serginizi açtınız. Kurucusu olduğunuz yerde sergi açmamanız geç kalmış bir şey değil mi?

Evet, o yönden bakarsanız doğru. Fakat benim hiçbir zaman öyle bir amacım olmadı. Burası sadece bana ait bir yer değil. Buranın köylüsüne, sanatseverine, kadınına ve çocuğuna ait müze... Anonim olmasını istedim. Şimdi burada bir sergi açmamın sebebiyse, müzeye gezmeye gelen insanlara bana ait bir şey görmek istediklerini söylediler. Ben de hem çocukluğuma gidecek ve o dönemi anlatacak bir sergi hem de bana ait bir şey olsun istedim.

‘BANA GÖRE İNSANLAR SANAT ESERLERİYLE YAŞAMALILAR’

Baksı Müzesi’ni kurmadan önceki hayalinizle kurduktan sonraki hayaliniz birbirleriyle örtüştü mü?

Ben müzeleri insanlarla sanat eserleri arasında bir araya getiren mekânlar olarak görüyorum. Bana göre insanlar sanat eserleriyle beraber yaşamalıdır, onlara dokunmalı. Öğrenciliğimden uzun bir süre duvar resimleri yaptım. Zaman içerisinde gördüm ki müzeler kültürü sürdürülebilirliği için çok önemli hafızalar. Onlar olma-

dan kültür sürdürülemez. Onun için gençlik ön yargımı geri çekerek müzelere başka bir boyutta bakmaya başladım. Buraya başladığımızda amacımız sadece konak yapmaktı. Ama sonrasında insanlara dokunan bir **Baksı Müzesi** ortaya çıktı.

Burayı kurarken problem yaşadınız mı hiç?

İlk zamanlar elbette. 2 tane büyük problemimiz oldu. Birincisi yerel halk “Bu müze ne oluyor” dedi. İkincisi de sanatla ilgili kesim “Köyün ortasında müze olur mu?” dediler. Halbuki dünya müzeciliği bu işe öyle bakmıyor. İnterdisipliner dediğimiz bakış açısı... Burada folklorle sanat arasında; üst sanat ya da alt sanat diye bir ayrım yapmadık. Bu tür akademik ayrımları bir kenara bıraktık. Sadece insanın yaratıcılık çabasını yan yana getirip izleyiciye sunmak istedik.

Yaşanılanlardan ya da söylenenlerden kormadınız mı?

O dönem hiç öyle bir korkum olmadı. Ama şu an bu müzenin sürdürülebilirliği konusunda korkularım var. Buranın var olmasına karşı bazı tehditlerin var olduğunu düşünüyorum. Ama elbette pes etmeye yönelsek bunların hiç biri olmaz ve ilerlemez.

‘MÜZELERİN ANADOLU’YA AÇILMASINI İSTİYORUM

İstanbul odaklı müzeciliğin var olmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

İstanbul’da açılan müzelerin varlığı kültürel değerlerimiz açısından çok önemli. Müzelerin büyük fonksiyonları var. Biz müzeciliğin sadece İstanbul merkezli kalmayıp, Anadolu’ya da açılması gerektiğini savunuyoruz ve bunun için çalışıyoruz. İstanbul’daki müzelerle birlikte Anadolu’daki müzeler de çoğalmalı.

Çağdas sanat konusunda insanların kafasında bazı soru işaretleri var. Müzelere gittiklerinde eserlere bir anlam yükleyemiyorlar ve bundan şikâyetçi oluyorlar...

Çağdas, günümüz sanatın bir kopma refleksi vardır. Bunu doğal karşılamak gerek. Benim tercihim kendimden yola çıkarak çağdas söylemlerde bulunmak. Sanatın birinci amacı beni anlatsınlar daha çok yaşamda eksikliğini gördüğü parçayı tamamlamak... O açıdan baktığımız zaman sanatın arayışının bazen bizim iletişim algımızın dışına çıkıyor olmasını çok doğal karşılamak lazım.

Buranın diğer müzelerden ne farkı var?

Çevresel anlamda elbette büyük bir farkı var. Ama burası tamamen bir sivil kuruluş! Bize burada sanatçılar çok büyük destek verdiler. Burada sergilenen koleksiyonlarının hepsini bağışladılar. Bu da etkileyici bir durum! Çağdas sanat bağışlarıyla oluşturulan belki de tek müze... Burası aynı zamanda göç veren bir coğrafya bunu da durdurmak gibi bir projesi olan yer.

Peki, göç verme mevzuunda bir başarı sağlayabildiniz mi?

Bizde proje yapanlar çok fazla sonuç odaklı çalışmıyorlar. Bu tür projeler kişiyi baskı altında tutar ve yapacakları konusunda başarısız kılar. Geri dönüş anlamında zamana ihtiyacımız var. Şimdi görüyoruz ki bunun olumlu bir karşılığı oldu. Artık gitme düşünceleri akıllarının ilk sırasında yer almıyor. Yerel halkta bu müzeden kaynaklı aidiyet duygusu oluştu ve artık gitmeyi düşünmüyorlar.

